

I Finland og Sverige er offeret på flere punkter tiltalt som part i straffesagen og kan f.eks. stille spørgsmål til tiltalte under straffesagen og procedere skyldsspørgsmålet, mens dette ikke er tilfældet i Danmark, Island og Norge.

Den danske ordning bygger på den principielle opfattelse, at straffesager bør føres af anklagemyndigheden på offerets og samfundets vegne på grundlag af saglige og objektive kriterier og ikke bør betragtes som en sag mellem to civile parter. Anklagemyndigheden er bl.a. bundet af et objektivitetsprincip. Det er ikke kun anklagemyndighedens opgave at sikre, at skyldige domfældes, men også, at uskyldige ikke strafforfølges.

En ændring, som giver offeret en partslignende status i selve straffesagen og f.eks. adgang til at afhøre tiltalte og vidner og at procedere m.v., vil indebære en væsentlig forskel i forhold til de principielle synspunkter, som den nuværende lovgivning bygger på. Det kan anføres, at der er en risiko for at gøre retten til et følelsesrum ved at gøre offeret til part i sagen, da objektiviteten i retssagen dermed kan risikere at lide skade. Den frygt deler Anne Robberstad ikke. Hun siger i februar til Jyllands-Posten: »Det er forkert at se retssagen som en duel mellem to. Det billede passer på en idrætskonkurrence, ikke en retssag. En retssag skal være en grundig undersøgelse af sandheden, hvor alle sider af sagen bliver hørt og behandlet med samme respekt og værdighed.«

I Sverige og Finland, hvor offeret har partslignende beføjelser, har man ligefrem et begreb for offerets rolle. Forurettede benævnes som værende »målsägande«, og det vil sige, at vedkommende ejer sagen. Det medfører en lang række rettigheder, i virkeligheden på linje med den sigtedes. Danske ofre for voldtægt er dårligere stillet i retssystemet end nordmænd, svenskere og finner. F.eks. har danske ofre, der går gennem en retssag, ikke samme mulighed for at få indsigt i dokumenter, som man har i Sverige, Norge og Finland.

Justitsministeriet har udarbejdet et notat om de danske regler om ofres processuelle retsstilling sammenlignet med reglerne i de øvrige nordiske lande. Notatet er i oktober måned 2003 sendt i høring af Justitsministeriet med henblik på at indhente udtalelser om behovet for lovændringer eller andre initiativer på området (Retsudvalgets alm. del – bilag 79).

En voldtægts karakter, som det indgreb, det udgør for offeret, og betydningen af sagens processuelle gang for offeret adskiller sig markant fra andre voldsager. Forslagsstillerne finder uafhængigt af den igangværende generelle udredning, at der for så vidt

angår voldtægtsorfes stilling er et aktuelt og påtrængende behov for justeringer af de gældende regler.

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

Ad punkt 1: Voldtægtsofre skal som udgangspunkt ubetinget og ufravigeligt have udpeget bistandsadvokat, have adgang til og mulighed for at tale med bistandsadvokaten, før offeret afhøres af politiet, og have bistandsadvokaten til stede under politiets afhøring.

Af retsplejelovens kapitel 66 a om advokatbistand til den forurettede fremgår, at retten bl.a. i voldtægtsager beskikker en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det. Fremsætter den forurettede ikke begæring om beskikkelse af advokat, kan der efter politiets begæring beskikkes en advokat for den forurettede under efterforskningen. Politiet vejleder den forurettede om adgangen til at begære en advokat beskikket. Vejledningen skal gives, inden den forurettede afhøres første gang, og skal gentages i forbindelse med og inden anden afhøring. Det skal af politirapporten fremgå, at den forurettede har modtaget behørig vejledning. Politiet drager omsorg for, at den forurettedes begæring om beskikkelse af advokat indbringes for retten. Er den forurettede villig til at udtale sig, er begæringen om beskikkelse af advokat ikke til hinder for, at politiet afhører den forurettede uden advokatens tilstedeværelse. Ønsker den forurettede ikke at udtale sig uden advokatens tilstedeværelse, kan politiet tilkalde en beskikket advokat til at varetage hvervet som advokat for den forurettede, indtil retten har taget stilling til begæringen. Bistandsadvokaten har efter retsplejelovens bestemmelser adgang til at overvære afhøringer af den forurettede hos politiet og har ret til at stille yderligere spørgsmål til den forurettede. Bistandsadvokaten underrettes om tidspunktet for afhøringer.

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens bestemmelser om bistandsadvokater, at advokatens opgave både kan være af juridisk og af mere almen karakter. Ud over støtte til den forurettede under afhøringen hos politiet og i retten og bistand ved opgørelsen af eventuelle erstatningskrav, vil der kunne være tale om rådgivning om særlige hjælpemidler, om personlig støtte og vejledning og om at orientere den forurettede om sagens forløb og forberede den pågældende på, hvordan sagen behandles i retten under domsforhandlingen. Denne mere almene bistand vil ofte kunne have meget stor betydning for den forurettede. Denne opgave af almen karakter er ikke nærmere re-